

Tallbiten blev en av vinterns stora ornitologiska överraskningar. Den rapporterades från hela kommunen under vintern. Läs mer om årets fågelrapporter inne i tidningen. Glöm ej att rapportera alla intressanta observationer till Sören Stenberg tel. 11993.

Foto: Kjell Bond

PLATS FÖR ETTIKETT

*Leksands
Fågelklubb*

INFORMATIONSBLAD 1-2 -90

Leksands Fågelklubb

INFORMATIONSBLAD

<i>Ansvärlig utgivar:</i>	<i>Staffan Müller Sturollasgattu 3 793 00 Leksand tel. 0247-134 95</i>
<i>Fedaktion:</i>	<i>Staffan Müller, Conny Hansson och Bo Alexandersson</i>
<i>Medlemsavgifter 1990:</i>	<i>Vuxna.....50:- Familjemedlemmar.....25:- Ungdom född 1969 och senare.....25:-</i>
<i>Adressändringar:</i>	<i>Skritligt till Bo Alexandersson Siljegårdsvägen 21 793 33 Leksand</i>
	<i>Postgiro: 438 26 34-6 Bankgiro: 456-4373</i>

Tidskriften ges ut 2 ggr/år. Fågelklubbens medlemmar erhåller den utan kostnad.

INNEHÅLL:	23 Restaurering av Limsjön	41 Ungdomarna
5 Två tärnor	31 Limsjön, en otrolig succe	43 Europaresan
9 Hundhagen	33 DD:s miljöstipendium	46 Salmonella
10 Årsmötet	35 Igenväxande hackslogar	48 Naturvårdsfonden
12 Ny ordförande	36 Dragsängarna,	50 S'en sist
15 Fågelrapport	37 Holkrapport	51 Program
19 Backsvala	38 Björn Eyvind Swahn	51 Datorhaveri
21 Tornfalkrapport	39 Sveriges fåglar	

Sothönan på första sidan är fotograferad av Gunnar Lind.

*Häger, en av många vinnare i slaget om Limsjön.
Den har funnit sig väl tillrätta bland de uppgrävda bankarna runt om i sjön.
Som mest har ett 10-tal hägrar setts vid Limsjön i år. Förhoppningsvis kommer
den snart att häcka vid sjön, kanske i tallungen vid golfbanan.*

Foto: Björn Eyvind Swahn/N.

*Silvertärna. Blodröd näbb, korta ben och vingarna når ej fram till stjärtspetsen.
(Foto: Gunnar Lind.)*

*Fisktärnor. Svart näbbspets, längre ben och vingarna når utanför stjärtspetsen.
(Foto: Gunnar Lind.)*

Två tärnor.

27 Gunnar Lind

I Dalarna finns det två tärnarter häckande, fisktärna och silvertärna. Fisktärnan har sedan gammalt funnits i de södra och mellersta delarna av landskapet medan silvertärnan däremot är en sentida invandrare. De första häckningarna av silvertärna konstaterades först på 70-talet, dels i Siljan och dels på Fulufjället i Särna sn. Den har sedan dess ökat något i antal och finns numera även i Idre sn samt är årsvis i norra delen av Siljan. Fisktärnan har däremot minskat i antal och i flera sjöar där den fanns för 10-20 år sedan saknas den i dag. Vad nedgången beror på är svårt att säga men den kan ha flera orsaker, såsom mindre tillgång på lämplig bytesfisk, dålig häckningsframgång på grund av störning, predation mm.

De båda tärnarterna är så lika att de flesta personer tror att det rör sig om en och samma art. Det finns emellertid en del olikheter som man kan skilja dem på. Fåglarna är av samma storlek och båda är tecknade i vitt, grått och svart. Båda har svart huva som sträcker sig från näbben över hjässan och nacken och ner på bakhalsen. Vingarnas ovansida är hos båda grå-gråblå medan det däremot är viss skillnad på vingundersidorna. Hos fisktärnan verkar dessa grå men hos silvertärnan ser de

vitaktiga ut. Den senare har på handpennorna en smal, tydligt markerad svart bård medan motsvarande teckning på fisktärnan är mera utbredd och verkar diffusare. Silvertärnans kroppsundersida är något mörkare än fisktärnans och ofta syns ett smalt vitt kindfält mellan det svarta på huvudet och kroppen i övrigt. På fisktärnan verkar hela kinden och halsen vit. Båda har röd näbb, fisktärnans är mörkt orangeröd och nästan alltid med svart spets. Silvertärnans näbb är mörkt blodröd och endast i sällsynta fall med lite svart på spetsen. Silvertärnan har i de flesta fall en tunnare vit kil mellan "mungipan" och den svarta kalotten. Alla ovanstående kännetecken är användbara under goda ljusförhållanden och på hyggligt observationsavstånd. Under sämre observationsförhållanden finns det vissa skillnader i kroppsbyggnad, flyktsätt mm. som är användbara för artbestämning. Fisktärnan verkar robustare. Den har större huvud, längre näbb och hals samt kortare stjärt och vingarna verkar därför vara fästade mitt på kroppen. På silvertärnan är huvudet mindre och rundare, hals och näbb kortare och den djupt klivna stjärten längre och vingarna verkar sitta långt fram på kroppen. I motljus ser silvertärnans vingpennor genomlysta ut medan fisktärnan

Silvertärna. Kort huvudparti och lång stjärt, vingarna sitter långt fram på kroppen
(Foto: Staffan Lind)

Silvertärna. Vit kind, vitaktiga vingundersidor och djupt kluven stjärt.
(Foto: Staffan Lind)

endast har de inre handpennorna genomlysta. Vingarnas längd på sittande fåglar kan också vara till någon hjälp. På silvertärnan når de inte fram till stjärtspetsen medan fisktärnans når ungefär till eller strax utanför densamma. Silvertärnan har även kortare tarser och det syns tydligt på sittande fåglar. Båda arterna har lätt och elegant flykt men silvertärnans verkar mjukare liksom fjädrande. De båda tärnornas läten påminner om varandra men med lite träning går det att skilja på dem.

Fisktärnan och silvertärnan tillhör inte de tidiga vårfåglarna utan de brukar mestadels anlända någon gång i maj månad. De brukar genast uppsöka sina gamla revir och en tid framöver kan man bevittna deras flyktlekar som ofta utförs på hög höjd. Båda arterna häckar såväl enstaka som i kolonier. Hos oss är det vanligast med enstaka par eller några få par i närheten av varandra. Endast vid ett par tillfällen har jag sett större kolonier här på trakten. På Vattholmsskären häckade tidigare inemot 20 par fisktärna och för några år sedan fanns det ungefär lika många på gruspiren vid Hjortnäs brygga. Båda makarna hjälps åt med bobygget vilket brukar gå ganska fort för bona är mycket enkla. Silvertärnan balar för det mesta upp en grop i befintligt underlag men ibland drar den ihop lite gräs och andra växtdelar till en bale. Fisktärnan har i de flesta fall lite mer material i boet men det finns även sådana bon som bara består av en grop i underlaget. Äggläggningen

sker hos båda arterna i juni men fisktärnan kan ibland värpa i senare delen av maj. Fisktärnan lägger i regel tre ägg men två förekommer relativt ofta och ibland även fyra. Silvertärnan har mestadels två ägg men emellanåt tre. Hos båda arterna deltar såväl hanen som honan i ruvningen men den sistnämnda står för huvudparten. Efter ca tre veckor kläcks äggen och ungarna är vid kläckningen dunklädda. Normalt vistas de ett par dygn i boet men vid störning kan de krypa in bland skyddande vegetation i närheten. De simmar utmärkt redan vid några dygns ålder och i fortsättningen ger de sig ofta ut på vattnet vid störningar. Båda föräldrarna matar ungarna och de flyger ofta avsevärda distanser för att fiska. Jag kontrollerade en gång ett par fisktärnor som häckade vid Prästön i Insjön. De flög så gott som alltid uppströms älven där de fiskade i området mellan Yttermo och Tibble. Trots att det borde finnas fisk på närmare håll så flög dessa tärnor till en fiskeplats drygt åtta km från häckningsplatsen. Under fisket flyger tärnorna på några meters höjd över vattenytan och spanar efter fisk. När de får syn på någon av lämplig storlek stannar de till och dyker huvudstupa ner i vattnet. Ibland lyckas de med fångsten men lika ofta misslyckas de och får jaga vidare. Ofta flyger de och snappar upp smärre byten från vattenytan. Ungarna växer relativt snabbt och vid tre till fyra veckors ålder är de flygfärdiga. De är dock beroende av föräl-

drarna ännu någon månad och man kan se hur de unga tärnorna flyger och tigger föda av sina föräldrar. Under hela häckningsperioden är tärnorna mycket aggressiva på häckningsplatsen. Alla rovfåglar och kråkfåglar attackeras häftigt och de är även närgångna mot människor. I det fallet är silvertärnan den aggressivaste och den gör låganfall och hugger med den sylvassa näbben mot huvudet på personer som befinner sig i närheten av boet. Vissa fisktärnor kan också uppträda likartat men de flesta håller sig någon meter

ovanför fridstöraren och skräpar högljutt.

I slutet av juli och under augusti drar tärnorna bort från våra trakter och båda arterna är verkliga långflyttare. Fisktärnan övervintrar vid Syd- och Västafrikas kuster och silvertärnan ner mot Antarktis. En i Insjön märkt fisktärna fångades och kontrollerades tre år senare på Afrikas sydkust. Ungfålarne stannar kvar i övervintningsområdena de första åren och återkommer till våra trakter först när de blir köns mogna vid ca fyra års ålder.

Fisktärna. Gråaktiga vingundersidor och vingarna fästade mitt på kroppen.
(Foto: Gunnar Lind)

Hundhagen

av Staffan Müller

Ett kommunalt naturreservat?

Skall Hundhagen och Millnäset bli det första naturreservatet som bildas av kommunen i Leksand?

Frågan är aktuell sedan Skogs- och jordbrukskommittén i Leksands kommun, som en punkt på dagordningen den 16 mars, besökt de intressanta lövdungarna i södra Insjön.

Ärendet gällde egentligen om kommunen skulle ge tillstånd till terrängkörning för s.k off-roadbilar i de djupa tegelbruksdammarna i området.

Mötet kom snabbt fram till att off-roadkörning i området är olämpligt.

Avverkning och granplantering diskuterades också, men p.g.a det stora antalet lertäktsgröpar som nu är vattenfyllda, befanns även detta vara ett dåligt alternativ.

När kommitténs ordförande Robert Käll avslutningsvis tog till orda, föreslog han att frågan om området lämplighet som naturreservat borde prövas. Tacksamt visade en mindre hackspett upp sig och mötet beslutade att uppdra till Robert Käll och naturvårdssekreteraren att föreslå en lämplig avgränsning av naturreservatet i Hundhagen och Millnäset.

Upplysningsvis kan nämnas att området omfattar totalt ca 80 ha lövskog

och ängsmark av skiftande kvalitet och ålder.

Hundhagen är en fantastisk fågellokal som bl.a hyser flera hackspettarter, flodsångare och många andra mer eller mindre sällsynta fågelarter.

Lövskogen i området är redan i dag representerad av allt ifrån färska skott till döende skog och är tillsammans med Dragsängarna kommunens särskilt bästa lövskogsobjekt.

Lyckas Skogs- och jordbrukskommittén få igenom förslaget, att Leksands naturvårdsfond ges uppdraget, att inrätta ett lövskogsreservat av delar av Hundhagen och Millnäset, har kommunen tillskapat ett område som kan ge livsutrymme för flera utrotningshotade fågelarter i Dalarna.

Leksands Fågelklubb vill härmed ge Skogs- och jordbrukskommittén en stor eloge för den framsynthet som visats i detta ärende, som förresten blev Kjell-Olov Nilssons absolut sista som sekreterare i kommittén.

Han övergår nu till annan tjänstgöring. Kommunen är att beklaga, men visst var det en värdig avslutningsparagraf för Kjell-Olov, efter många år i kommunal tjänst.

Rapport från årsmötet

Leksands Fågelklubb har genomfört sitt 13:de årsmöte. Ordförande sedan starten, Staffan Müller, tackar för sig och överlämnar nu ordförandeklubban till Henry Pollack från Insjön.

Avgående ordföranden kan se tillbaks på 13 händelserika år som bl.a inneburit att föreningens enträgna arbete, att föra fram Limsjön i ramp-ljuset, resulterat i att kommunen nu gör en storsatsning för att restaurera våtmarken.

Vidare har det genom åren vuxit fram en ordentlig grupp av arbetsvilliga medlemmar som tillsammans genomfört många värdefulla naturvårdsinsatser. Flera värdefulla fågelmarker har ex.vis skyddats mot skogsavverkning. Genom åren har flera tusen fågelholkar tillverkats och satts upp, vilket resulterat i bl.a många uggle- och rovfågelhäckningar.

Ur årsberättelsen från 1989 finns bl.a att läsa att antalet medlemmar är 543. Berguvsuppfödningen fungerar enligt planerna på 2 ställen i kommunen. Örnutfodring, bildvisning och exkursioner har också varit återkommande programinslag.

Leksands Fågelklubb har i år också fått en regional uppskattning när DD uppvaktade med årets miljöstipendium, ett mycket värdefullt stöd.

Staffan Müller avslutade årsmötet med att tacka de två berguvsuppfödarna, som lägger ner ett stort och uppoffrande arbete på den mycket grannliga skötseln av uvarna. Bengt Östberg och Anders Sjölund erhö! för detta arbete varsin gåva.

Vidare avtackades Göte Bergkvist för ett mångårigt arbete som sekreterare i Fågelklubben.

Avslutningsvis uppmärksammades Bosse Alexandersson, Sören Stenberg och Gunnar Lind som enligt avgående ordföranden utgjort grunden för föreningens arbete under de inledande 13 åren. Staffan Müller hoppas att de kommande 13 åren kommer att innebära att all skogsdikning upphör i kommunen, många värdefulla våtmarker i skogen har dränerats bort. Vidare måste alla jordbrukare finnas kvar för att hålla det ur fågelsynpunkt intressanta kulturlandskapet öppet.

Till slut avtackades Staffan själv av Bosse Alexandersson som överlämnade en mycket vacker bok som minnesgåva.

Ekonomi 1989

TILLGÅNGAR	ING.BALANS	PER.SALDO	UTG.BALANS
110 Bank / Bankgiro.....	54987.79	19664.95	74652.74
130 Kundfodringar.....	1500.00	1500.00	0.00
160 Inventarier.	10500.00	495.00	10995.00
SUMMA.....	66987.79	18659.95	85647.74

SKULDER/EGET KAPITAL	ING.BALANS	PER.SALDO	UTG.BALANS
210 Leverantörsskulder.....	-9798.80	2825.80	-6973.00
230 Upplupna medl.avg.....	-3300.00	-2200.00	-5500.00
250 Balans. resultat.	-46878.54	-10175.75	-57054.29
270 Resefond.	-7010.45	-9110.00	-16120.45
SUMMA.....	-66987.79	-18659.95	-85647.74

INTÄKTER

310 Medlemsavgifter.	17140.00
320 Tidningen.....	1130.00
321 Prenumerationer.	700.00
330 Räntor.....	3550.00
340 Kommunalt bidrag. ...	2890.00
355 Arvoden.	1090.00
361 Varuförsäljning.....	31.00
363 Arrangemang.....	1750.00
370 Örnutfodring.	3150.00
372 Uvprojekt.	2470.00
390 Övriga intäkter.	19020.00
SUMMA INTÄKTER.....	52921.00

KOSTNADER

420 Tidningen.....	-17219.40
425 Annonser.	-3512.40
440 Kontorsmaterial.....	-258.00
441 Porto.	-1265.90
463 Arrangemang.....	-1378.00
470 Örnutfodring.	-761.00
472 Uvprojekt.	-600.00
480 Avskr. inventarier.....	-4000.00
485 Div. överföringar.....	-9110.00
490 Övriga kostnader.....	-4640.55
495 Årets överskott.....	-10175.75
SUMMA KOSTNADER.....	-52921.00

Glöm inte naturvårdsfonden!!!

Pg. 44 99 57 - 0

Henry Pollack

Ny ordförande i Leksands Fågelklubb

Här kommer på begäran en presentation av mig själv, och de funderingar om natur, som jag har.

Från början fanns ett allmänt naturintresse, som de senaste 15 åren mer handlat om fåglar och deras liv. Jag har alltså hållit på tillräckligt länge med fågelskådning för att inse, hur mycket som återstår att lära och att man aldrig blir fullärd i detta ämne.

Tillsammans med andra aktiva fågelklubbare, har det främst blivit tillverkning och uppsättning av holkar med uppföljning av häckningsresultat. En del inventeringar, exkursioner, resor och andra utflykter har det blivit genom åren, liksom örnutfordring och hjälp med berguvsuppfödning. Allt detta lika lärorikt och roligt när man jobbar tillsammans.

Det som kanske är viktigast just nu, är vad vi kan uträtta i fågelklubbens skogsgrupp, som ju är kommunens naturvårdssekreterare behjälplig med bevakning av skyddsvärd natur i Leksands kommun. För att kunna göra detta, har vi regelbundna träffar med skogsvårdsstyrelsen, där vi går igenom inkomna avverkningsanmälningar och i samråd med markägare och virkesuppköpare försöker undvika att naturkänsliga områden förstörs.

Jag tycker att vi kan vara någorlunda optimistiska inför framtiden, då de större skogsbolagen visat mycket

större förståelse för naturvården den senaste tiden. Dessutom kan det bli en skärpning av naturvårdslagen, som knappt förtjänat namnet tidigare, utan borde snarare kallats "skogsproduktionslagen", eftersom den mest tillämpats för att kunna skapa så mycket fibrer som möjligt på kort tid, utan att ta hänsyn till hela ekologisystemet. Vi har förvisso mera skog nu än någonsin, men det är nästan brottsligt med ett naturligt tillstånd med döda och döende träd och med några få vindfällen i ett bestånd som för övrigt är friskt. Detta p.g.a. kortsiktiga ekonomiska vinstintressen.

Det som jag upplever som mest hotande, är de storskaliga experimenten i skogen, med ständig sänkning av medelåldern på träden. Om man tänker på, att en tall kan bli över 800 år, förstår man lätt, att vi kan få svårberäknade följder i ekosystemet, då vi idag knappast har någon större areal med 100-åriga och äldre tallar. Jag menar, att det säkert finns mikroorganismer, som behöver gammal skog och dessa organismer är sedan byggstenar för högre livsformer. Tas sedan alltför många byggsstenar bort, kommer ekosystemet att falla samman. Många mikroorganismers existens känner vi idag inte ens till.

Man kan däremot beräkna vad som

hämt om en fågelart dött ut. I genomsnitt har det fört med sig utrotning av 90 insektsarter, 35 växtarter minst 2 fiskarter och för varannan utrotad fågelart kommer också en däggdjursart att dö ut.

Trots dessa dystra siffror, vet vi att naturen har en enastående anpassningsförmåga och dessutom tycks beslutsfattarna fått större miljömedvetenhet. Därför kan vi se övervägande positivt på framtiden.

Jag vill passa på att tala om att jag är speciellt intresserad av ugglor och hackspettar, och tar tacksamt

emot rapporter om sådana. Alla spettar, utom den större hackspetten är ju specialister inom sitt område, och fungerar därför bra som indikatorer på förändringar i miljön. Dessutom

ordnar de ju med bostäder åt andra fåglar.

Till sist vill jag tacka alla, som den senaste tiden rapporterat eller undrat om fåglar. Detta ligger helt i linje med fågelklubbens mål, att vi ska bistå varandra i fågelfrågor.

Om Ni ser den här mannen irra omkring någonstans ute i markerna, så hjälp honom fram till närmaste bebyggelse. Han är ju i alla fall ordförande i fågelklubben, och sådana är det inte lätt att få tag på!

Sparvuggla.

Foto: Ulf Risberg/N.

Fågelrapport 1990 Leksand

☞ Sören Stenberg.

Storlom. Häckar med varierande framgång i flera sjöar. Störning från fritidsfolk leder ofta till att äggen överges.

Grå häger. Många sedda exemplar under sommaren och hösten. Som mest 8 ex i Limsjön.

Knölsvan. Häckar på några lämpliga lokaler i kommunen.

Sångsvan. Har setts sommartid. Ökar i antal och kommer säkert att gå till häckning i Leksand om något år.

Kanadagås. Inplanterad art som häckar på många lämpliga lokaler.

Grågås. Häckning i Limsjön, 4 ägg och 4 flygga ungar.

Ärta. Häckning i Limsjön, 1 par fick 4 ungar.

Skedand. 2 häckningar i Limsjön.

Brunand. 2 häckningar i Limsjön.

Kungsörn. Gäst från fjälltrakterna under vinterhalvåret.

Ormråk. Den vanligaste rovfågeln, har haft ett bra år.

Fjällvråk. Sedd på en plats. Blir det ett bra sorkår nästa år, häckar den med största säkerhet i Leksand.

Bivråk. Mycket svårinventerad art. Har setts på många platser. Gynnad av "getingåret".

Duvhök. Hotad art i Leksand. Den behöver mycket skog i sitt revir. Få häckningar.

Sparvhök. Vanligare än duvhök, men svår att inventera.

Fiskgjuse. Tre lyckade häckningar, alla på plattformar.

Lärkfalk. Sparsam häckfågel, bl a 2 st på plattform.

Stenfalk. Ingen känd häckning i år.

Tornfalk. Ca 25 kända häckningar. (Se särskild artikel.)

Vattenrall. 3 sjungande hanar, häckning i Limsjön.

Småfläckig sumphöna. Som mest 7 sjungande hanar i Limsjön.

Kornknarr. Spelar hela sommaren i Lima vid Limsjön.

Strandskata. Sedd några gånger under sommaren.

Mindre strandpipare. Häckar vid Limsjön.

Större strandpipare. Översomrar i Limsjön.

Myrspov. Ny art som setts i Limsjön.

Rödspov. Översomrar i området mellan Limsjön och Dragsängarna.

Skrattmåsa. Mer än 475 par i Limsjön.

Sparvuggla. Häckar sparsamt i hackspettshål.

Päruggla. Ett mellanår för den fina ugglan med några få häckningar. En del ungar har svultit ihjäl.

Berguv. Arten ökar i Dalarna. Dock ingen häckning.

Kattuggla.

Foto: Lennart Mathiasson/N.

Pärluggleungar.

Foto: Jerry Andersson.

Slaguggla. Har haft ett mycket bra år. Gunnar Lind uppskattar antalet par till 50! Numera beroende av holkar för sin existens.

Hornuggla. Några få häckningar.

Kattuggla. Trots ett par milda vint-rar, har den inte repat sig ännu efter de kalla vintrarna för några år sedan. 4 häckningar, bl a en vid södra fågeltornet.

Hökuggla. En känd häckning.

Större hackspett. Inte så vanlig längre, annars den vanligaste av hackspettarna.

Spillkråka. Flera häckningarna.

Tretåig hackspett. Ovanlig men häckar med några par.

Mindre hackspett. Ingen konstaterad häckning men många revirhävande hanar under våren (ca 8 st).

Gröngöling. Enstaka häckningar, bl a i Sunnanäng.

Backsvala. 370 par. (jämför -89).

Hussvala. Ca 270 häckande par på kända lokaler.

Törnskata. Häckning bl a i Bergs-äng.

Gräshoppsångare. Som mest 8 sjungande i Limsjön.

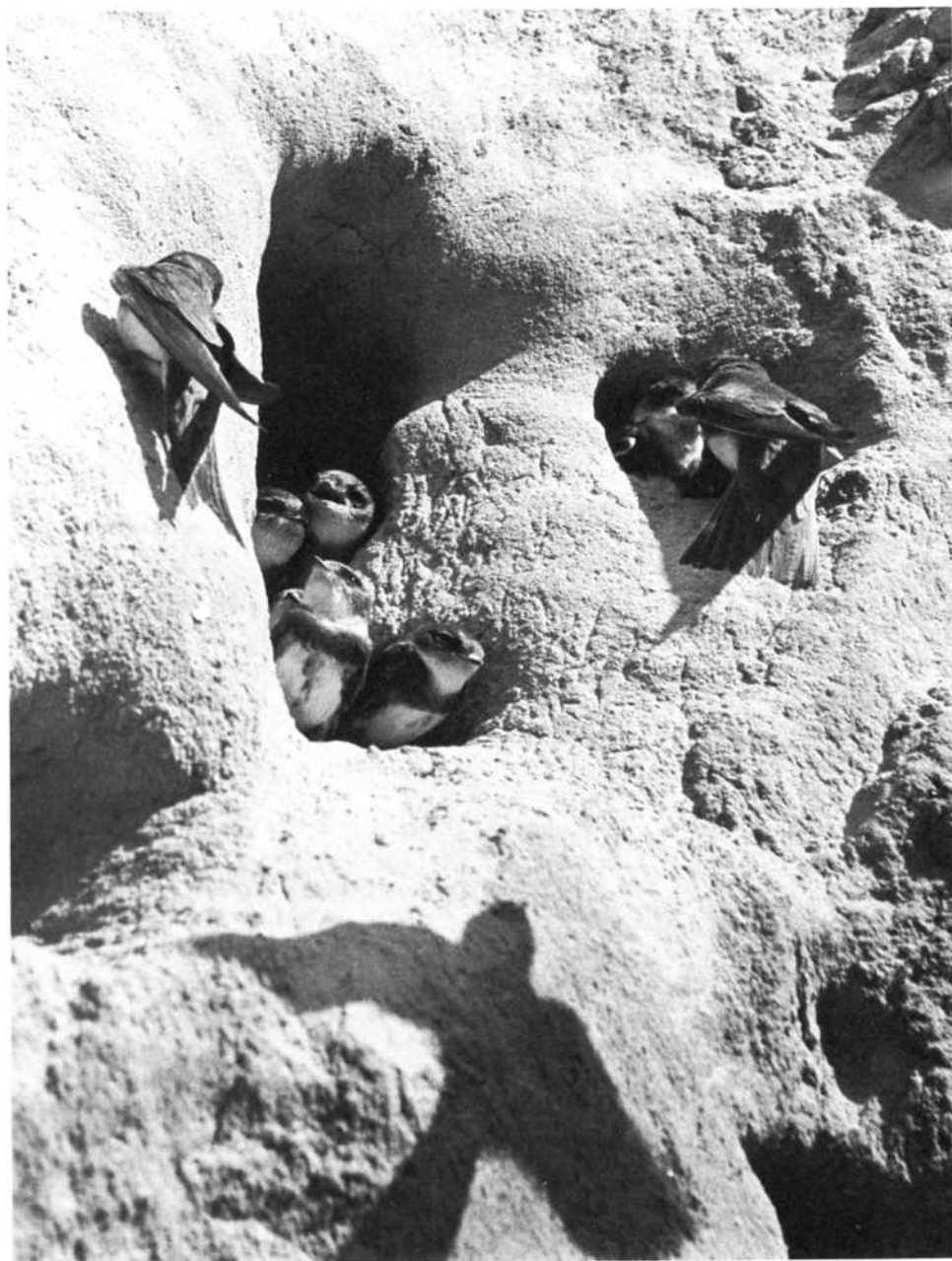
Busksångare. 1:a fyndet i Limsjön.

Stenskvätta. Häckar mycket sparsamt.

Mesarna. De minskar starkt på grund av att skogen avverkas och ersätts med gran- och tallplantager där de inte hittar några hålträd.

Tallbit. Vinterns invasionsfågel! Som mest ca 100 ex i flockarna i Noret.

Kungsfiskare. 1 ex i augusti vid Forsens fåbod, Limå.

Backsvalekoloni.

Foto: P. Roland Johansson N.

Backsvalan i Leksands kommun 1989.

☞ Staffan Müller.

Miljökontorets engagemang.

Backsvalan har av Sveriges Ornitologiska Förening angivits som en hotad art.

Fågeln är för sitt bobygge helt beroende av lämpliga sandbrinkar som tillskapats genom erosion eller konstgjort genom täktverksamhet eller liknande.

Valo Ohlander, som tillfälligt arbetar på miljökontoret, genomförde under våren en rensning av sly vid gamla backsvaleboplatser längs älven.

En inventering under häckningssäsongen gav följande aktuella häckningssiffror för backsvala i Leksand

Koloni	Bebodda bohål		Rensad sandbrink
	1989	1990	
Älven 1	30	30	ja
Älven 2	12	30	ja
Älven 3	42	96	ja
Älven 4	18	15	ja
Älven 5	80	40	nej
Karlsarvet	246	210	nej
Totalt	428	420	

NE&CO
NILS ERICSSON & Co

Vinterns behov av spik till fågelholkarna är förbi!
Vi tackar Nils Ericsson & Co för alla gratisutdelade spikpaket!
Leksands Fågelklubb.

Tornfalk vid holk.

Foto: Sören Stenberg.

Rapport från tornfalksprojektet.

☛ Sören Stenberg

Tornfalkarna är så förtjusta i våra tornfalksholkar, att vi inspirerats att snickra ihop och sätta upp fler och fler bostäder, åt de vackra fåglarna. Projektet börjar att bli omfattande och kräver 8 personers medverkan för att kolla holkarna under i framtiden.

Holkarna har en höjd på 50 cm, ett invändigt bottenmått på 30 X 30 cm och har en halv framsida. De är fyllda med kutterspån, eftersom falkar inte bygger några egna bon. Bostäderna sitter i ensamma träd på hyggen, alltså mycket öppet och minst 4 m upp.

Trots att året inte bjöd på så mycket sork, häckade 17 par i holkarna! Alla par utom ett, lyckades med häckningen, vilket är ett mycket bra resultat. Paret som misslyckades, hade av någon anledning övergivit äggen. Kanske hade den ena parten omkommit.

Om man räknar bort den misslyckade

häckningen, lade tornfalkarna 82 ägg, av vilka 4 ägg var rötägg.

De 78 befruktade äggen resulterade i 78 flygga ungar! (Antalet ägg i genomsnitt per lyckad häckning blev 5.12, antal ungar i snitt per lyckad häckning blev 4.88.)

Ett 60-tal holkar är uppsatta och vi ska åtminstone försöka nå upp till 100 under nästa år. Gunnar och Staffan Lind har lagt ner mycket tid och arbete på att kolla upp holkarna och att ringmärka ungar.

Förutom tornfalkar har 7 par slaguggla och 1 par hökuggla, häckat i "specialholkarna" i år. "Tyvärr" har slagugglan trängt bort flera tornfalkpar från de holkar de bebott i flera år. 1991 förväntas att bli ett bra sorkår, så antalet häckande par och därmed utflugna ungar kommer att bli stort.

Projektet är mycket lyckat och vi hoppas att andra i landet startar upp liknande projekt.

DOF's höstmöte i Leksand

Miss a Dalarnas Ornitologiska Förenings höstmöte, som i år äger rum i Leksand.

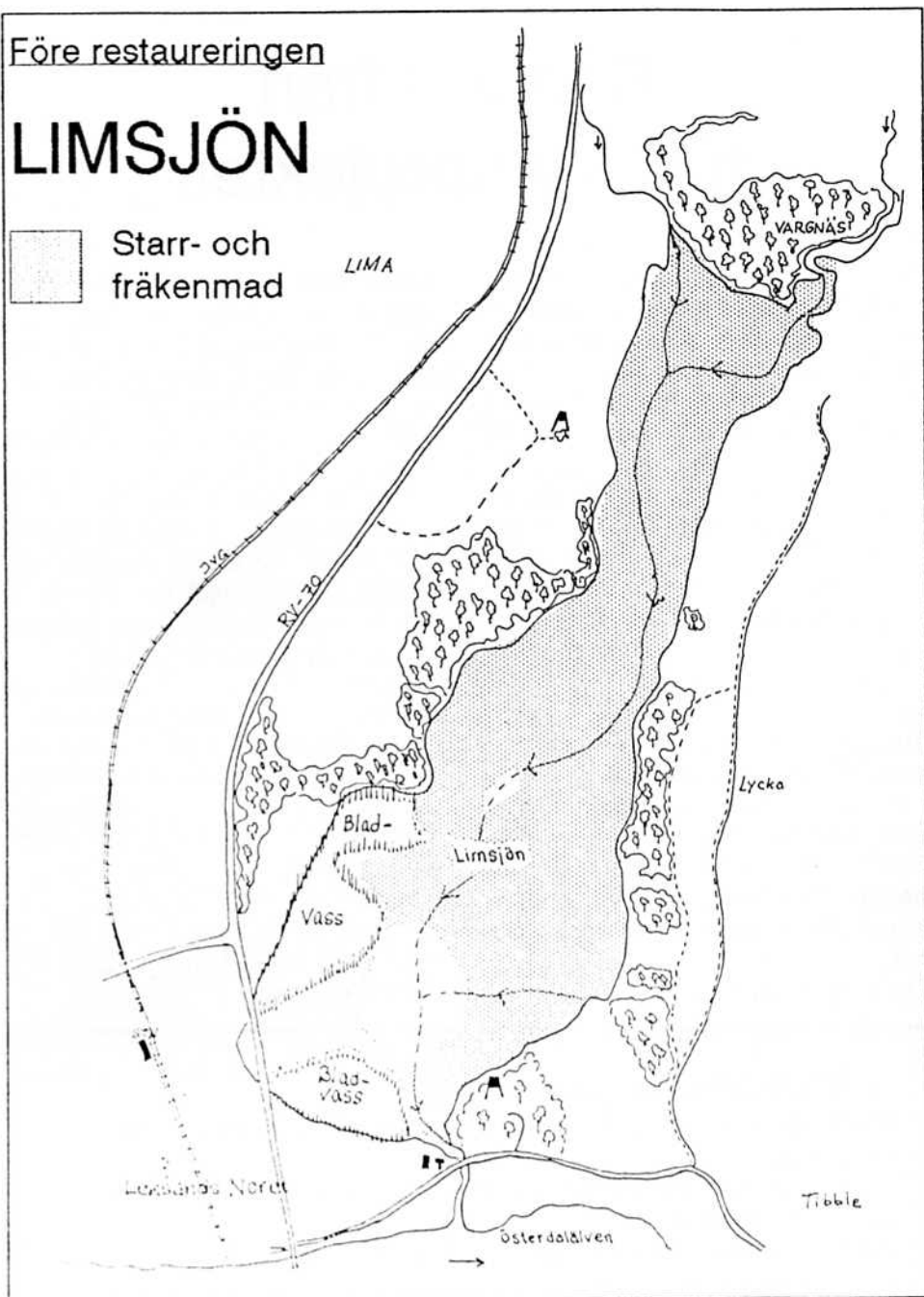
På programmet: **Våtmarksrestaurering** med bl a Stefan Thorsell från SOF's våtmarksgrupp.

Plats: Kommunalhusets plenisal den 18 nov. kl 14.00.

Före restaureringen

LIMSJÖN

Starr- och
fräkenmad

Restaurering av Limsjön

Staffan Müller

Den 1:a etappen av restaureringsplanen för Limsjön har avslutats. Resultatet av arbetena har inte låtit vänta på sig. En hel del nya fågelarter har funnit sig till rätta i sjön och det är med stor spänning vi ser resultatet av häckningssäsongen 1990 an.

Nu skall en damm byggas vid Norsbro. Detta arbete beräknas bli genomfört under senhösten 1990. Det fortsatta arbetet innebär restaurering av sjöns nordligare partier. Dessa arbeten skall utföras först när redan gjorda insatser har utvärderats så att den fortsatta restaureringen blir så effektiv som möjligt.

Nästa etapp medför ett skydd av sjön. Vi hoppas att Limsjön på sikt skall fredas med stöd av naturvårdslagen och ges en status av reservat eller annat lämpligt institut.

Vidare skall vi arbeta för en kontinuerlig utveckling av de s.k sociala arrangemangen kring sjön; fågeltorn, vandringsleder, gömslen, informationsskyltar etc etc, vilket kan göra sjön mer tillgänglig för allmänheten.

Fågelklubben ser skolan som en mycket viktig användare av Limsjön. Härigenom kan vi hämta många intresserade unga medlemmar i framtiden!

Fräsning och grävning.

Restaureringen av Limsjön har i 1:a hand inneburit att rotfiltslagret slagits sönder med hjälp av en stor jordfräs. Ca 40 cm av rotfilten och torvtäcket har härigenom lösgjorts från botten, flutit upp till ytan och där sedimenterat. Det betyder att tyngre partiklar åter sjunkit till botten, medan växtligheten flutit omkring tills den slutligen upplöses och landat längs stränderna.

Fräsningen innebär att sjöbotten efter ett 10-tal år åter kolloniserats av växter och ånyo måste fräsas, om än i mindre omfattning än nu. Fräsningen har ägt rum i så väl starr- som

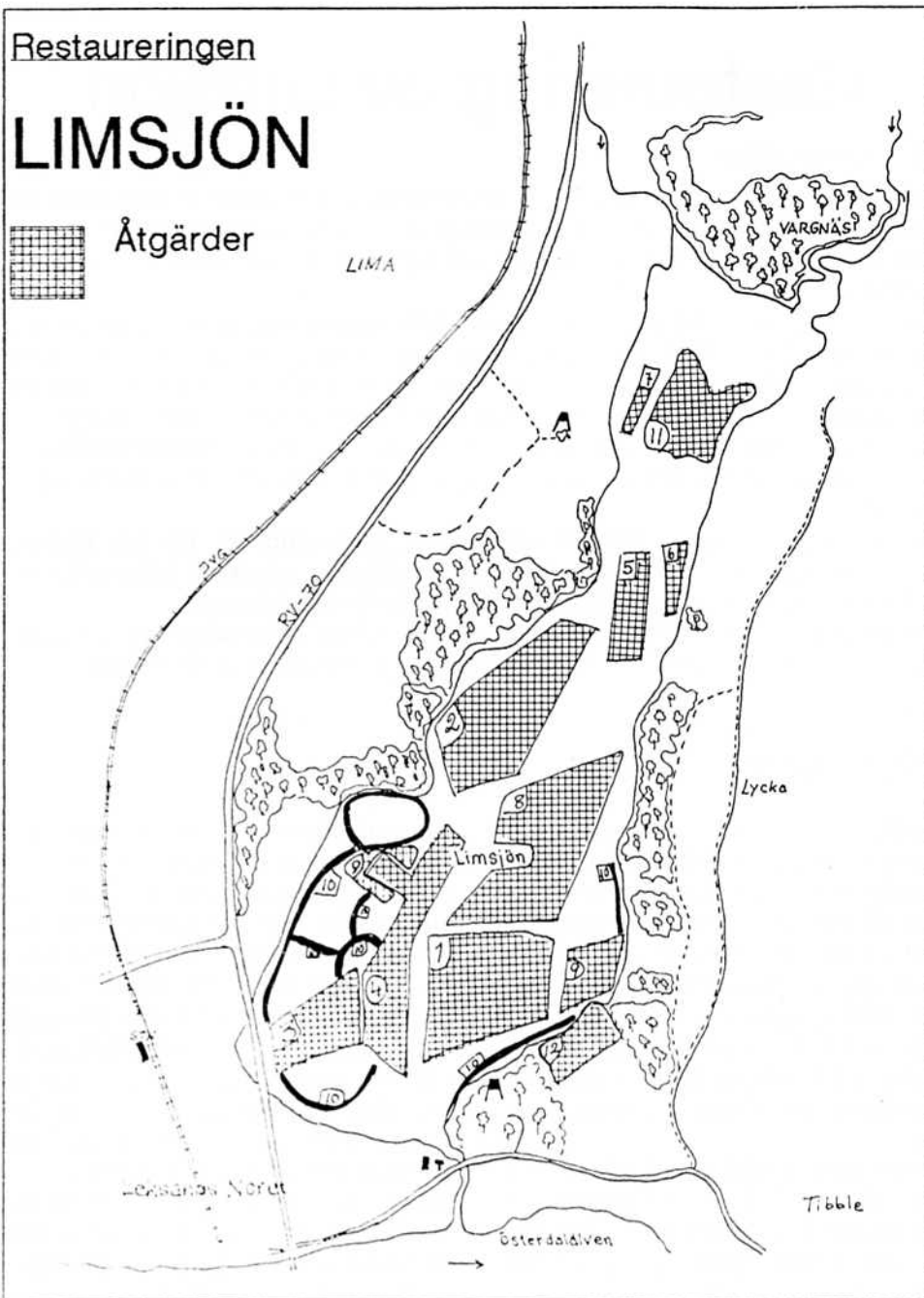
fräkenmaderna och har resulterat i ett ökat vattendjup på ca 20 - 30 cm. Grävningsarbeten med bredbandad grävmaskin har genomförts på de marker som tidigare hade sämst vattendjup och var torra. Här har hela rotfiltstäckets lyfts undan och antingen lagts ihop till högar eller fraktats bort. Högarna som nu förmultnar, kommer i framtiden att utgöra häckningsöar för fågellivet och blir ca 20 cm höga, när dammen vid Norsbro färdigställts.

Vidare har en del kanaler och diken grävts, bl.a genom vassruggarna, för att tillskapa vattenspeglar i de mycket fågelrika bladvassbältena.

Restaureringen

LIMSJÖN

Åtgärder

De följande kartorna visar hur sjön såg ut vid normalvattenstånd, dvs ca 161.25 möh, före restaureringen samt hur det kommer att bli efter den samma, med vattenståndet 161.65

Område Åtgärd Förväntad effekt

1. (6 ha)	Grävning, upplag av holmar	+ andfåglar, doppingar, måsar.
2. (8 ha)	Fräsning,	+ vadare, sumphöns samt ovan.
3. (2 ha)	Grävning, trpt av rotfilt	+ vattenspegel för sjöfågel.
4. (5 ha)	Fräsning	+ vasshäckande arter.
5. (2 ha)	Fräsning	+ vadare, hägrar, änder m fl.
6. (1 ha)	Fräsning	+ vadare, häger, änder m fl'
7. (1 ha)	Fräsning	+ vadare, häger, änder m fl
8. (8 ha)	Fräsning där strängar av starrmad sparats till en "vattenmosaik".	+ alla typer av sjöfågel, ex. skedand, årta, skrattnåskolloni.
9. (1 ha)	Grävning, upplag av holmar förök att tillskapa konstgjord backsvalbrink.	+ änder och doppingar, samt ett
10. (1 ha)	Grävning av breda kanaler	+ enstaka sjöfågel.
11. (4 ha)	Muddring eller grävning, planerad till 1994. i dag livlöst under sommaren.	+ alla sjöfåglar och måsar,
12. (2 ha)	Restaurering av strandäng, betesgång för boskap.	+ vadare, gulärta, årta, skedand och häger etc.
13.	Dambyggnad, planerad byggnation hösten 1990.	+ sommarvattenståndet i sjön till gagn för alla arter.

Skicklig grävmaskinist.

Leksands fågelklubb kunde under vintern konstatera att vi i kommunen måste ha en av landets främsta grävmaskinister. Gunnar Höglund, som kör åt Olle Bengts, utförde ett helt fantastiskt jobb med sin bredbandade grävmaskin. Inte still en minut och massor med jobb utfört med fantasi och känsla. Viken mellan vassruggarna vid Statoil, restaurerades med pengar från Leksands Fågelklubb.

Grattis Staffan Müller!!

Till TV 2:s "Miljörosen". Det var verkligen välförtjänt.

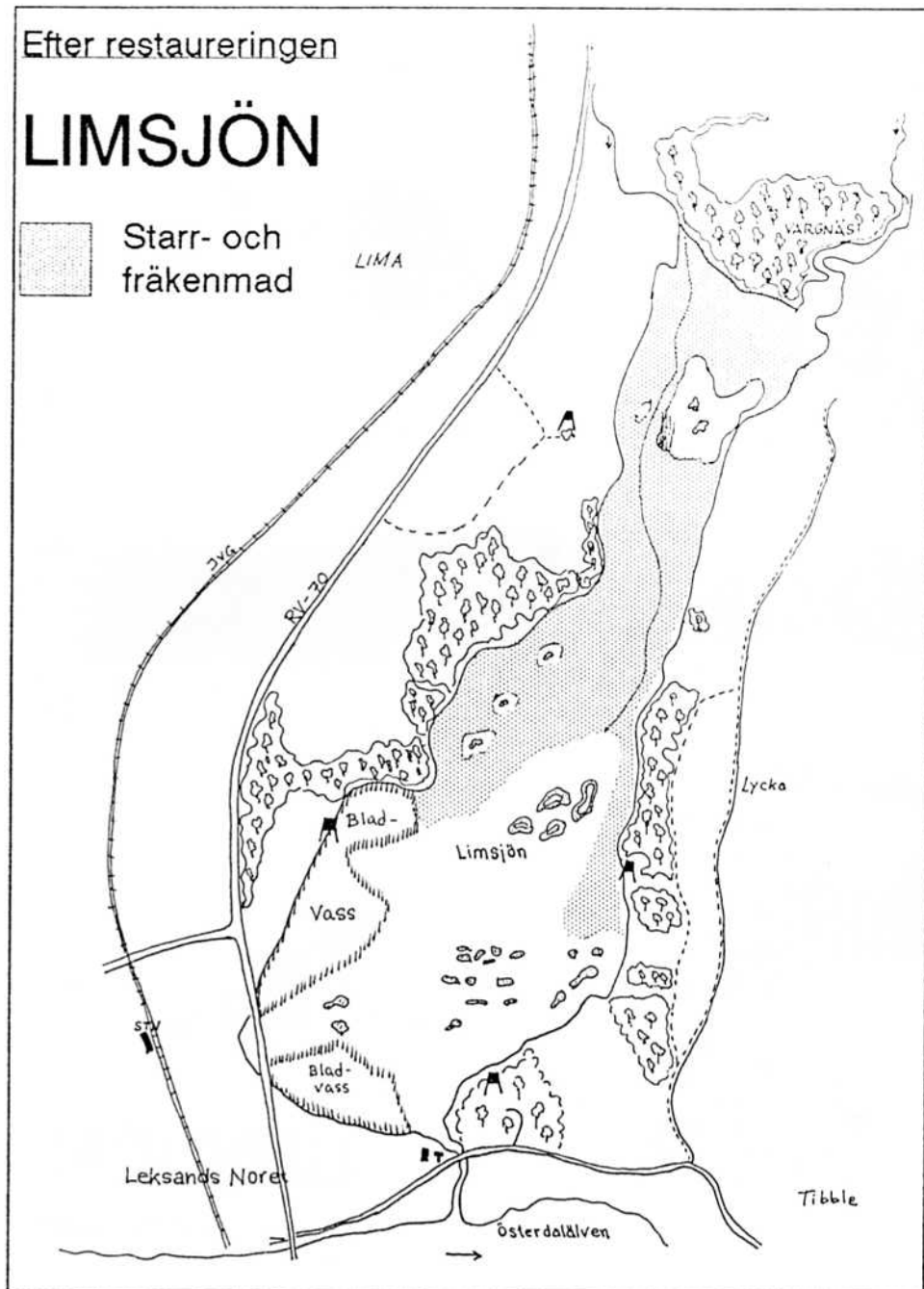

LIMSJÖN,
som Anders Stål ser den.

Efter restaureringen

LIMSJÖN

Starr- och fräkenmad

Spetsbergsgås och rödspov.

Restaureringen av Limsjön har hittills lett till att individantalet i sjön ökat markant. Ett 1000-tal skrattmåsar bidrar säkert till att locka fler fåglar till sjön. Den senaste ovanliga gästen var en *myrspov* som fann sig väl tillrätta på tuvmaderna vid Lycka.

Redan under senvintern invaderades Limsjön av en mängd svanar och gäss. Som mest noterades ca 150 sångsvanar, 200 kanadagäss och ett 20-tal sädgäss i sjön. Dessa tycktes stortrivs på de höga vallar som grävmaskinen schaktat upp. I flockarna kunde man också notera vissa rariteter. Bl.a uppehöll sig en *spetsbergsgås* i sjön under nästa 2 månaders tid. Så sent som den 4 maj försvann den från sjön efter det att den hållit sällskap med först sädgässen och senare med grågässen. De sistnämnda har lyckats para ihop sig så att minst ett par gått till häckning i sjön. I dag den 8 maj ligger honan och ruvar på sin 3:e vecka. Det innebär att vi redan i slutet på maj kan se några av Dalarnas första grågäsungar på Limsjöns vattenspe-

gel!

Skedänder och årtor genomför också parningsritualer i sjön och kommer troligen att häcka i år. Sothönsstammen har ökat från något enstaka par till ca 10 par i dagsläget. Tillsammans med alla andra mer eller mindre nya arter och nya beteenden bland flyttfågeln i sjön, lovar dessa fåglarna många spännande fågelmorgnar i juni då ungarna skall "visas" upp.

Mild vinter - stor överlevnad.

Aldrig tidigare under mina 20 år som fågelskådare i Leksand, har jag hört så många revirhävdande mindre hackspettar som i år. På 7 olika lokaler har hackspetten ropat och trummat denna vår. Det är möjligt, för att inte säga troligt att det är de senaste årens milda vintrar som föranlett denna ökning.

Hur skall det då bli med Kungsfiskare, Kornknarr och alla de andra mildvintergynnade arterna.

Bevaka själv dina hemmamarker och rapportera till Sören Stenberg tel.11993 om dina upptäckter detta märkliga värmeår 1990!

Tappers

Tappers färghandel har frikostigt skänkt all färg till fågeltornen.

Leksands Fågelklubb tackar för denna fina gåva och hoppas på fortsatt gott samarbete med Tappers.

Styrelsen

Rödspov.

Foto: Bengt Lundberg/N

Limsjön en otrolig succe.

➤ Staffan Müller

Det första "riktiga" året efter Limsjöns inledande restaurering har resulterat i många uppseendeväckande observationer.

Ex.vis har hägern blivit stationär, liksom den bruna kärrhöken.

Årtan häckar för första gången i Limsjön etc. etc.

Miljökontoret har under sommaren anställt Åsa Rydell som inventerat sjön. Hennes arbete kommer att presenteras som ett examensarbete senare i höst och kommer våra medlemmar till del i en förkortad version. Förhoppningsvis skall den kunna beställas efter annons i nästa fågel-tidning.

TV 2 intresserade!

Ett "Mitt i naturen"-team med Jan Danielsson i spetsen besökte Limsjön i juli och spelade in underlag till ett programinslag som kommer att sändas i september i TV 2.

Förhoppningsvis kommer inslaget att följas upp med fler reportage allt eftersom sjön ställs i ordning. Kommunen har ju ytterligare 10 år på sig att arbeta i sjön.

Här följer ett litet "tjuvkik" på Åsa:s rapport:

Grågås, häckar för första gången i sjön.

Häger, ett 10-tal översomrare.

Årta, första rapporterade häckningen.

Brunand, 2 par häckar redan första året.

Skedand, 2 par häckar redan första

året.

Småfläckig sumphöna, 7 sjungande hanar.

Vattenrall, 3 sjungande hanar.

Myrspov, rastar.

Rödspov, översomrar.

Roskarl, tillfälligt besök.

Tovsvipa, ca 30 par häckar i sjön.

Vi ser med spänning fram emot Åsa:s fullständiga rapport.

Så ser tranorna Limsjön.

Från gräsrotsnivå, kanske Limsjöns restaurering hittills inte ter sig speciellt märkvärdig. Kommer man upp i fågeltornen, märker man genast lite mer av de förändringar som maskinarbetet medfört. Sett från ett flygplan, är resultatet uppseendeväckande.

Kolla bilden på nästa uppslag, så får Du ett hum om hur de högtflygande tranorna har noterat förändringarna i sjön.

Vattenståndet är, under normalvattenstånd, ett 15-tal hektar större än tidigare. De trånga kanalerna som grävts i sjön, har ökat antalet löpmetar kantzon vass/vatten högst avsevärt. Till glädje för änder och sumphöns.

Ett tjugotal häckningsholmar och öar

som ger häckfågelfaunan ett värdefullt skydd.

Ett stort område, mestadels torrlagt men fräst så att dy och gyttja med innehållande småkryp gjorts tillgänglig för vadare.

Flytbankar med förmultnande växtdeklar som utgjort underlag för de stora skrattmåskolonierna i sjön.

Stora torrlagda åsryggar av uppgräv-

da bottenmassor. Lämpliga häckningsbiotoper för bl a fisktärna.

En betad strandäng som kommer att gynna ex vis storspov, gulärta och rödbena.

Arbetena som utförts och åtminstone delvis kan uttolkas av flygbilden, har hittills kostat kommunen 300.000:-

Hur ser fågellivet ut när hela ytan står färdigrestaurerad??

Limsjön ur fågelperspektiv. Godkänd för spridning 1990-10-04.

Foto: Staffan Müller.

DD:s miljöstipendium.

☛ Staffan Müller

Leksands Fågelklubb erhöll förra året som bekant, DD:s Miljöpris.

Årsmötet i januari fattade ett principbeslut, att pengarna (10.000:-) skall användas för att göra Limsjön mer lättillgänglig för allmänheten.

Som ett led i detta arbete har Gunnar Lind och Staffan Müller besökt Hornborgasjön och deltagit i arbetet på fältstationen där. Detta för att kolla

upp om Hornborgasjön har något att lära oss.

Ringmärkningen, som vid besöket leddes av Markus Sundberg, blev en mycket lyckad studie, vilken kanske leder till att Leksands Fågelklubb startar med korttidsmärkning vid Limsjön.

Mer om detta i kommande nummer av tidningen.

Markus Sundberg lär ut slöjnetsfångstens hantering. Staffan Müller fångar in en sångare.

Foto: Gunnar Lind.

Jungfru Marie Nycklar.

Foto: Ragnar Nyberg.

Igenväxande hackslogar och slåtterängar.

✦ *Staffan Müller.*

I kommunen finns ett stort antal ängar som befinner sig i olika förbusknings- eller igenväxningsstadier.

För länge sedan försvann dess värde som öppet landskap och det finns knappast någon ambition att nu återställa dessa marker till öppen åker.

Denna speciella biotop är mycket fågelrik och det är mycket viktigt att den brukas så att lövinslaget får dominera, att gamla lövträd, gärna rönn och sälg, får stå kvar. Typiska arter i denna naturtyp är rosenfink, härmsångare, trädgårdssångare, svarthätta, grönsångare, stare och i bästa fall mindre hackspett och kattuggla.

Ett fint exempel på denna biotop hittar man strax väster om Sundsnäs längs Byrviken. Förutom nämnda fågelarter finns här vackra inägor med speciell flora, odlingsrösen, lador och en ödegård som fortfarande kan vittna om en svunnen epok.

Granskogen tränger sig på, varför markägaren aktivt måste hålla efter barrträden, om biotopen skall bevaras. Likaså är det, som tidigare sagts, viktigt att gamla och döende träd lämnas. De är skafferier för hackspettar och mesar. I Sundsnäs förstärks biotopens värde av närheten till Byrviken och den strandvegetation som finns där.

Amiral.

Foto: Ragnar Nyberg.

Dragsångarna

☛ Staffan Müller

En fantastisk fågelokal vid Insjön

Föregående år påbörjades en inventering av Dragsångarna, ett invallat och numera lövskogsbevuxet område intill Dalälven i Insjön.

Fjollårets inventering gav bl.a en indikation på ca 150 lövsångarrevir, 30 trädgårdssångarrevir, 8 härmsångarrevir mm mm.

Årets inventering inleddes för sent i juni, när mycket av häckningssäsongen redan var överstökad för tättingarna, varför årets resultat ej är jämförbart med 1989 års inventering.

En noterbar uppgång blev det emellertid avseende mesarna på Dragsångarna. Detta måste ses som resultatet av, att ett stort antal fågelholkar sattes upp i området under hösten 1989.

Ex.vis noterade jag 12 talgoxrevir, 4 entiterevir, 6 talltita, 4 blåmes och 6 svartvit flugsnappare 1989.

Jämför dessa siffror med den rapport som Staffan Lind ger här, gällande de häckande fåglarna i de uppsatta småfågelholkarna.

Radio Dalarna

Radio Dalarna

Åter till naturen!

Även under kommande säsong får vi höra en röst från hemmamarkerna i Dalaradions naturprogram.

Vår förre ordförande, Staffan Müller, leder naturmagasinet, som direktsänds i radions kanal 4, var 4:e vecka under hösten, vintern och våren.

Staffan kommer bl.a att besöka olika naturvårds- och miljömyndigheter i länet, men skall också berätta en hel del av vad som händer i fågelmarkerna runt Siljansbygden. Sändningstid för programmet är torsdagar kl. 13.30.

Följande sändningsdagar är prel. bokade för säsongen: 30/8, 27/9, 25/10, 22/11 och 20/12 under 1990 samt 17/1, 14/2, 14/3, 11/4, 9/5 och 6/6 1991

Holkrapport

☛ Staffan Lind

Den 3 juni kollade jag holkserien som Leksands fågelklubb har satt upp runt Dragsångarna.

Den består av 152 småfågelholkar. 77 holkar (50,7%) var bebodda.

75 holkar (49,3%) var tomma, av dessa låg en på marken och fyra var trasiga.

Holkarna satt alldeles för tätt (ca 20 - 30 m), så antalet bebodda holkar kan knappast öka.

Talgoxe, blåmes, entita, svartmes och svartvit flugsnappare var de arter som häckade i holkarna.

Nedan följer en redogörelse över de olika arternas kullstorlek m m.

Talgoxe 24 kullar, varav 1 omlagd kull med 10 ägg och 2 kullar som höll på att kläckas. Kullstorleken varierar mellan 3 - 10 ungar.

Av 21 kullar blev det 139 ungar och 6 rötägg.

Medeltalet ungar per kull var 6,6 .

97 talgoxar ringmärktes, resultatet av det hittills är 1 återfynd från Västannor den 9 augusti. Den blev tagen av en katt.

Blåmes 23 kullar, varav 1 kull höll på att läggas om, den bestod av 2 ägg. Kullstorleken varierar mellan 6 - 12 ungar.

Av 22 kullar blev det 186 ungar och 16 rötägg. I en holk låg det en död unge som ej är medräknad.

Medeltalet ungar per kull var 8,45. 92 blåmesar ringmärktes.

Entita 3 kullar. Kullstorleken varierar mellan 5 - 8 ungar.

Av 3 kullar blev det 18 ungar.

Medeltalet ungar per kull var 6.

18 entitor ringmärktes.

Svartmes en kull med 8 flygga ungar.

6 svartmesar ringmärktes.

Svartvit flugsnappare 26 kullar, varav flertalet ej var fullagda. Därför har jag inte räknat ut medeltalet ägg per kull.

**Axel
Bergkvist ab**

Tonvis med bräder, utan kostnad, ställde Bergkvistsågen upp med under "Skogen i skolan"-dagarna.

Resultatet 250 fina småfågelholkar tillverkade av de duktiga eleverna i åk 9.

Björn Eyvind Swahn

Staffan Müller

Återigen har fågelklubben haft nöjet att presentera Björn Eyvind Swahn, denna otroligt fångslande bleking, som nu kåserade om blekingska fåglar.

En relativt välfylld plenisal, fick höra en lyrisk berättelse om fågellivet i Sveriges sydöstra hörn. Med humor och känsla häcklades många vedertagna institutioner. Bl. a. fick Naturvårdsverket på pälsen för sin iver att utfärda direktiv till återställning av grusgropar omedelbart efter avslutad täktverksamhet. Detta har varit till stort förtret för bl. a. backsvalan.

Det känns ju positivt att Leksands kommun just tagit bort släntjuste-

ringskravet om det finns backsvalor i en grustäckt.

Björn Eyvind som förutom att vara en god berättare, även tillhör landets främsta fotografer, visade många mycket fina bilder. Bl.a. minns vi en del stämningsfyllda vinterbilder från Karlskrona skärgård.

Direkt efter dalaresan beger sig Björn Eyvind till nordnorge för att komplettera ett bildprogram om bl. a. kaske-lotterna.

Kanske blir det programmet fågelklubbens nästa med herr Swahn. För att han ska kallas hit igen, det var alla åhörare överens om.

Skogsvårdsstyrelsen går nu ut med en kampanj, **RIKARE SKOG**, som riktar sig till kommunens alla skogsägare och entreprenörer.

Syftet är att **alla** berörda skall lära sig mer om de naturvårdshänsyn i skogsbruket som 90-talet skogar, djur och växter kräver.

Henry Pollack, Sören Stenberg och Staffan Müller bevakar som bekant alla avverkningsanmälningar som kommer in till skogsvårdsstyrelsen.

De kan bekräfta att det är synnerligen ojämt

och ofta slumpmässigt såsom naturvårdshänsynen tas av skogsbruket i dag. Leksands fågelklubb vill därför slå ett slag för kampanjen Rikare Skog, som bl.a innebär studiecirkelverksamhet runt om i kommunen.

Kontakta **Lars Dahlqvist**, på Skogsvårdsstyrelsen om Du vill veta mer om kampanjen! Tel. 0247/ 123 25.

Fågelfauna i förändring.

Staffan Müller

Lennart Risberg har just färdigställt en ny utgåva av Sveriges fåglar.

Sist denna förteckning över den svenska fågelfaunans status och utbredning i landet gavs ut, var i mitten på 70 - talet.

Eftersom förändringens vindar blåser snabbt över den svenska fågelstammen, är det hög tid för en ny utgåva. Boken finns att köpa genom Naturbokhandeln vid Stenåsa på Öland. Den kan beställas per telefon om ungefär en månad.

Risberg besökte Leksands Fågelklubb i mars. Ett 30 - tal åhörare fick då en redovisning av förändringarna i den svenska fågelfaunan.

Skog - jord - vatten.

Risberg beskrev framför allt dessa tre naturtyper och hur fågellivet har varit, är och kommer att se ut i framtiden.

De stora förlorarna i den svenska fågelfaunan är bl. a. staren, spoven,

tofsvipan och lärkan.

Detta beror givetvis på att dessa fåglars optimala livsmiljöer, det äldre jordbrukslandskapet, inte längre finns. Diken och odlingshinder är borta, liksom insektsliv och ogräsfrön som utgör stapelföda för några av dessa arter.

Andra arter är vinnare. Ex.vis rosenfink och gulspurv. Fåglar som funnits sig väl tillrätta med det "rationella" kulturlandskapet.

Med ledning av Lennart Risbergs framtidsscenario, är det lätt att förstå hur viktigt det framtida fågelskyddsarbetet är.

En levande landsbygd, en levande Limsjö, stora lövskogar och barrskogar av skiftande åldrar samt öppna fåbodar, är något att kämpa för.

Leksands Fågelklubb kommer att få ett alltmer omfattande arbete med fågelskydd och biotopvård.

Örnutfodringen har startat.

Direkt efter älgjakten lägger vi ut den första åteln, som är en älg! Fågelklubben har hämtat en trafikdödad älgko i Gagnef och vill tacka Stig Nordqvist i Svedjan som frukostigt hjälpte oss transportera fram djuret med sin skogstraktor

Stöd Örnutfodringen med ett "EXTRA BIDRAG" i samband med att Du betalar medlemsavgiften.

Så här såg det ut förra gången ungdomsverksamheten var stor. Då var Anders Hans ungdom. Nu är han ledare!

Foto: Göte Bergkvist

Lyckad upptakt med ungdomarna.

☛ Staffan Müller

Äntligen har ungdomsgruppen bildats!

När medelåldern bland de aktiva medlemmarna ökade för mycket, tillsatte styrelsen en grupp bestående av Staffan Müller, Sören Stenberg, Anders Stål, Anders Hans och Per

Lindberg som under året skulle dra igång ungdomsverksamheten igen. Ett upprop i mars lockade 15 nya ungdomar i åldern 6 - 10 år. Mycket bra!

Det ska bli mycket spännande att följa den nya ungdomsgruppen.

Ungdomarnas höstprogram.

17/10 Holkbygge. Kyrskolan
Leksand kl 18.00 - 20.00.

31/10 Holkbygge. Se ovan.

14/11 Bildkväll. Kommunalkontoret
kl 18.00.

25/11 Örnutfodring. Vi letar efter
kungsörnar. Samling vid Shell
Åkerö kl. 08.00.

9/12 Vinterfåglar i skogen. Samling
vid Shell Åkerö kl. 09.00.

30/12 Vinterfåglar i Insjön. Samling
vid Shell Åkerö kl 09.00 eller
Tunstabron 09.10.

Kom ihåg!!!

Fika, varma kläder och stövlar till alla uteaktiviteter.

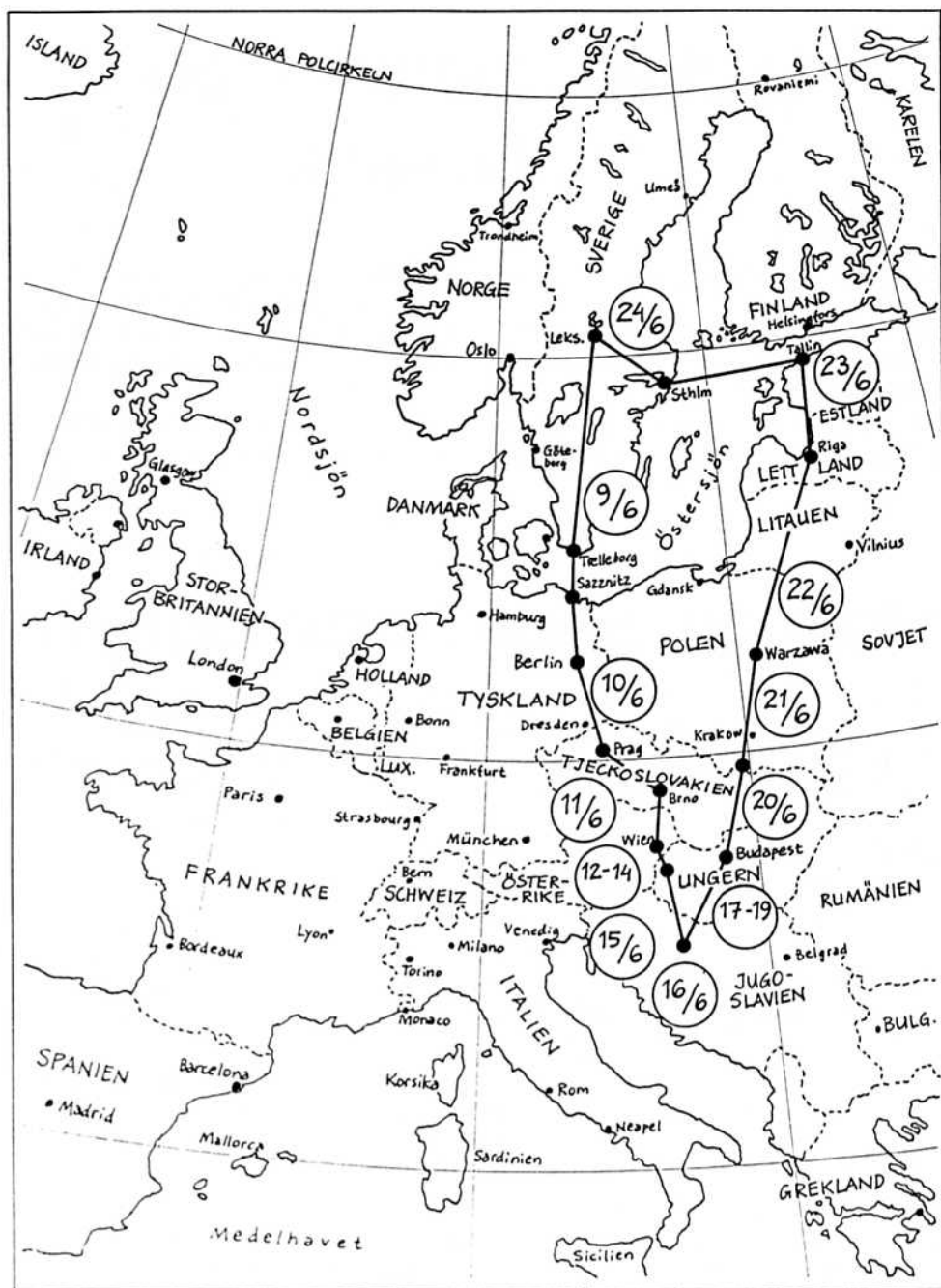
Välkomna!

Anders Hans
tel. 22689

Per Lindberg
tel. 11813

Staffan Müller
tel. 13495

Sören Stenberg
tel. 11993

Resa i österled 1991

Staffan Müller

Efter Camargue 1983 och Mallorca 1987, har nya resplaner åter tagit form för de resesugna i Lekands Fågelklubb.

Till kommande år planeras en resa som med buss skall ta oss igenom mycket intressanta fågelmarker i Östeuropa.

Resan har planerats i många år. Ingen kunde väl så sent som i höstas ana utvecklingen i Östeuropa. Portarna mot väster har öppnats och förhoppningsvis kommer läget att stabilisera sig i de ryska staterna och övriga östländer, så att vi kan genomföra resan som planerat.

Spännande rutt.

Med start den 9 juni 1991, går färden genom södra Sverige ner till Trelleborg. Färjan tar oss till Sassnitz i Tyskland som passeras genom bl.a Berlin. Vidare genom Tjeckoslovakien, via Prag och Brno.

Första riktiga målet, Österrike nås efter en ganska jobbig men spännande och intressant bussresa. Några mil söder om Wien landar vi i Wiener Neustadt, som ligger i de östligaste alperna. På mellan 1000 - 2000 meters höjd, skall vi försöka spana in de mest intressanta alpfågelarterna.

Blott en handfull mil öster om alperna ligger resans huvudmål, Ungern med bl.a Neusiedlersee och strax öster därom, den ungerska Pustan, ett slättlandskap som hyser några av Europas mest intressanta fågelarter. Ex.vis trappar och svart stork.

Efter några dar i Ungern, gör vi en snabb avstickare ner till norra Jugoslavien, där Bogdan Persson visar oss ett par fågelsjöar av klass.

Omkring den 18 juni.

Via Budapest går färden mot norr där vi hoppas kunna stanna till vid Karpaterna, en bergskedja i gränstrakterna mellan Tjeckoslovakien och Polen. Därefter tar vi oss igenom det östra Polen, förbi den ryska rådsrepubliken och via Litauen, Lettland och Estland till Tallin, där färja mot Stockholm väntar den 23 juni. Vid lunchtid den 24:e är vi åter i Leksand.

Logi

Vi försöker att pricka in campingplatser överallt utom under långresedagar, då vandrarhem kan bli ett alternativ. Som regel kommer det i anslutning till campingplatserna också att finnas möjlighet till övernattnig på hotell el.dyl. Den som önskar komfort utöver sovsäck, får själv stå för extrakostnaderna.

Mat

Med undantag för ett par middagar under långresedagar, får var och en stå för sina matkostnader och väljer såle-

des mellan spritköskost och stjärnrestaurang.

Kostnad

Kostnaden för resan som inkluderar färjor och ett par måltider samt 2 övernattningar på vandrarhem, beräknas bli 2.300 kr för ungdomar under 20 år, 1.500 kr för passagerare under 10 år samt 2.800 kr för vuxna över 20 år.

OBSERVERA att kostnaderna är ytterst preliminära, men torde ändå vara i närheten av verkligheten.

Guide

Som "vanligt" ställer Rolf Wahl upp som ornitologisk guide under resan. Troligen plockar vi upp honom på Wiens flygplats och lämpar av honom i Budapest.

Anmälan

Anmälan sker till Staffan Müller per tel. 0247/ 134 95 alt. adress Sturollas-

gattu 3, 793 00 Leksand. Platsantalet är begränsat till 46, varför det gäller att skynda sig på!

Tänk också på att ca 20 platser redan är vikta för de ungdomar som deltagit i insamlingar till resan (främst batterisortering) under de sista 2 åren.

Avbokning

Avbokning kan utan kostnad ske före den 1 april 1991. Därefter får du antingen betala fullt pris, eller skaffa fram en likabetalande ersättare.

Detaljer senare

Efterhand som det blir klart med campingplatser, färjetider, guider etc, kommer ett utförligt program att presenteras.

Redan nu törs jag dock utlova en mycket annorlunda resa, till resmål som är synnerligen intressanta, minnesvärda och kanske svåruppnåeliga utom i grupp och under guidning.

ÅRSMÖTE 1991

Tid:Söndagen den 10 februari 1991

Plats:Naturrum Siljansnäs

På Dagordningen: ...Ärenden enl. stadgarna

Årsberättelse i bild. Fika

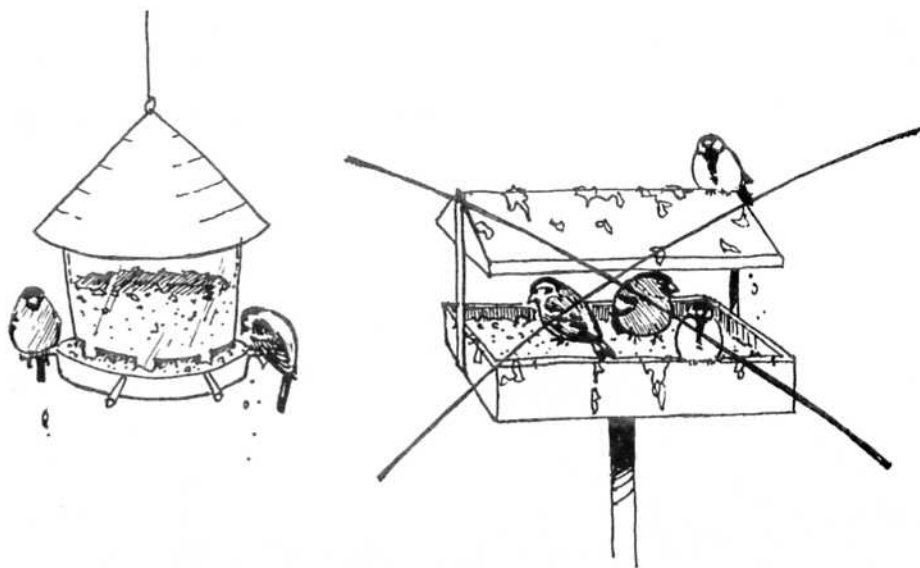
Alla hälsas hjärtligt välkomna!

Styrelsen

Storken finns ännu i Östeuropas odikade jordbrukslandskap.

Foto: Magnus Ullman.

Teckning: Anders Stål.

Salmonella bland småfåglar.

✦ Henry Pollack

De två senaste vintrarna har vi fått ett flertal rapporter om sjuka småfåglar vid fågelborden i Leksands kommun. Det har rört sig om salmonellainfektioner, som har stor spridning bland finkfåglar. De arter som främst drabbas är domherre, grönfink, grå- och grönsiska men dödsfall har förekommit även hos gråsparv, bergfink, stenkäck, talgoxe och blåmes. Sjukdomssymptomen är framförallt uppburrade fjädrar, häftig andning, stark törst, blodig avföring och hos finkarna även sväljningssvårigheter. De drabbade är mycket oskygga och har en allmäninfektion i kroppen, som

tar sig uttryck i brandhårdar (nekroser) i lever, mjälte och hos finkarna även i svalg och matstrupe. Dessa nekroser kan som en knottrig, gulfärgad massa täcka hela svalget. Småfågelsalmonellan verkar inte ha någon smittspridning bland däggdjur och människa, men det lär finnas enstaka kända fall där barn, som hantarat sjuka fåglar, fått magbesvär, då salmonellabakterier av samma typ som hos fåglarna, påvisats hos dessa barn. För att undvika smittspridning uppmanas Ni, som utfodrar fåglar, att använda fröautomater och inte öppna

fågelbord, där fåglarna kan sitta i maten och förorena med sin avföring. Dessutom ska man hålla rent under själva automaten, genom att skotta bort gammalt fröskal, som är förbrukade. Man kan även ha lite björkris e.dyl, som fungerar som galler så att föroreningarna hamnar under riset och fåglarna inte kommer åt smittade

frön. Om man lägger ut havre direkt på marken åt t ex gulsparv, kan man flytta utfodringsplatsen med jämna mellanrum och på så sätt hålla den ren.

Trots sjukdomsriskerna, finns det ingen anledning att sluta mata småfåglarna vintertid.

Så här kan man också mata fåglarna, energirik talg uppskattas av bl a talgoxen.
Foto: Stig Berglund/Edshult

Stöd Leksands Naturvårdsfond ! !

Leksand har som första kommun i landet bildat en naturvårdsfond. Syftet med denna är att verka för skyddet av flora och fauna i särskilt värdefulla och känsliga lokaler inom Leksands kommun.

Leksands kommunfullmäktige ligger bakom bildandet av stiftelsen "Leksands naturvårdsfond" och kommunens naturvårdsprogram ger riktlinjerna för fondens arbete.

Fondens främsta uppgift blir att samla in medel och mark till inlösen och skydd av våra främsta fågel- och floramarker.

Som exempel på områden som av fullmäktige bedömts som särskilt skyddsvärda, kan nämnas Limsjön, Dragsängarna, Hundhagen, Sättra hasselskog, Fjällbergstoppen m.fl områden som på ett eller annat sätt hotas av exploatering i form av avverkning, igenväxning och dyl.

Styrelsen

Eftersom det är Miljö- och hälsoskyddsnämnden som ansvarar för naturvården inom Leksands kommun, var det också naturligt att dess ordförande också blev fondens ledare. Vidare är naturvårdssekreteraren fondens sekreterare. Bland övriga ledamöter noterar vi också med glädje att **Gunnar Lind** representerar den ideella naturvården i kommunen samt att **Göte Hagberg** från skogsvårdsstyrelsen finns med. Han har bidragit till att naturvårdsinsatserna inom skogsbruket flyttat fram flera positioner inom leksandsdistriktet. Vidare finns **Robert Käll**, skogs- och jordbrukskommittens ordförande med i styrelsen. Robert har bl.a engagerat sig för bevarandet av Hundhagen och Millnåset i Insjön och är som kommunens markansvarige en synnerligen värde-

full person i dessa sammanhang.

Ivan Bränd arbetar dagligdags på STORA:s förvaltning i Rättvik och har en mycket god och gedigen kunskap av skogsbruket och har framför allt genom sitt arbete visat att storskogsbruket kan göra mycket stora insatser för naturvården, stordriften till trots **Per Erik Dunkars** arbetar på lantbruksnämnden och är expert på markförvävsfrågor och administrerar dessutom lantbruksnämndens NOLA-bidrag (NOLA=naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet). Utan Per- Erik kommer vi ej att klara av markförvärens juridiska labyrinter.

Leksands fågelklubb ser med stor förväntan fram emot resultat från fondens arbete, men inser också att vår förening måste hjälpa till med att skaffa fram pengar, göra fonden känd och bidra med tips till åtgärder i

skyddsvärd natur.

Årsmötet beslutade i februari att bidra med en startsumma på 5 000 kr, pengar som kommer väl till pass i inledningen.

Fågelklubben önskar ordf. **Dagny Martinsson** lycka till med stiftelsen Leksands naturvårdsfond och förväntar sig:

ATT VARJE MEDLEM STÄLLER UPP FÖR FONDEN !

TÄNK VAD MYCKET ONÖDIGA PRESENTER, JULKLAPPAR OCH ANNAT

PYNT SOM VI, 600 MEDLEMMAR I LEKSANDS FÅGELKLUBB SPRIDER OMKRING OSS!

SATSA EN SLANT PÅ LEKSANDS NATURVÅRDSFOND I STÄLLET, DET KOMMER ATT GLÄDJA MOTTAGAREN SÅ MYCKET MER!!!!!!!!!!!!!!

För mer information:

Kontakta **Staffan Müller** på miljökontoret, Tel. 0247/ 80229 eller sätt in pengar direkt på postgironummer 449957-0 Leksands naturvårdsfond. (i god tid före ev uppvaktning etc)

Skogens våtmarker, en skyddsvärd biotop som Naturvårdsfonden skall arbeta för.

Foto: Sören Stenberg.

Se'n sist från Insjön.

☞ Henry Pollack.

Efter denna milda vinter med siden-
svans- och tallbitsinvasion, kan vi
konstatera att berguvarna i Insjön har
lagt två obefruktade ägg, som honan
ruvade mycket hårt i över 40 dygn,
men några ungar blev det tyvärr inte
i år heller. Det finns planer på att vi
till kommande säsong, kanske ska
byta ut hanen. Men då det är brist på
avelshanar inom projekt Berguv Da-
larna, måste en sådan i så fall skaffas
från annat håll. I övrigt mår upparet
bra och vi har f n god tillgång på mat.
Vi vill dock påminna om att det ibland
blir matbrist, så vi är alltid intressera-
de av höns, som ska bort från någon
hönsgård. Dessutom tar vi tacksamt
emot kaniner, smågrisar och liknan-
de, som inte varit sjuka.

Vi har även i år häckande slagugglor,
pärlugglor och en kattuggla.
Glädjande är att tornfalken lärt sig att
häcka i holk även här i Insjön.

Lärkfalk har observerats på tre skilda
ställen under häckningstiden.

Ormvråkarna har klarat häckningarna,
bivråken har funnits hela säsongen
och fiskgjusen har även i år fiskat i
Insjön, så sammanfattningsvis kan man
säga att 1990 har varit ett bra år för
våra rovfåglar.

Under våren hade vi några turkduvor

som höll till mitt i samhället.

En storspov har setts med fyra ungar.
Två hägrar har varit här hela somma-
ren.

Två knölsvanpar har gått till häck-
ning. Det ena paret lyckades få fram
sju stora ungar, men det andra fick
fyra ungar som dog en efter en.

Inför första söndagen i maj, gjorde vi
en liten rundringning bland intresse-
rade, om en exkursion för hela famil-
jen, där vi skulle lära oss de tre
vanligaste fågelarterna lövsångare,
bofink och rödhake. Vi var sexton
stycken, varav hälften var barn, som
for till Millnäsudden. Innan vi hann
stänga bildörrarna, hade vi hört alla
tre arterna som vi skulle lära oss för
dagen. Vi gick ut och fick en under-
bar morgon med korvgrillning och
strålände väder. Av bara farten lärde
vi oss också gulsparvens läte och
hörde årets första trädpiplärka och
svart-vita flugsnappare. Det bästa av
allt var nog ändå att få vara tillsam-
mans en fin morgon i naturen och få
njuta av den fina våren.

I skrivande stund ropar tranfamiljerna
med flygfärdiga ungar och gör sig
redo för den långa färden söderut.

Vi hörs, Henry.

Program för hösten/vintern.

2 / 9 Arbetsdag vid Limsjön.	10 / 2 Årsmöte.
24/10 Bildafton med egna fotografer.	24 / 3 Bildafton.
18/11 Föreläsning/bildvisning.	10 / 4 Bildafton.
23 / 1 Holkbygge för allmänheten.	

Det här är ett preliminärt program. Vi kommer att annonsera alla aktiviteterna i
Leksandsbladet.

Möt upp på våra arrangemang, de är av allra högsta klass!

Datorhaveri!!!

Som Ni kanske har märkt, har det inte
kommit ut någon tidning sedan förra
året. Det beror på ett förödande
åsknedslag i vår dator. Den slogs ut
fullständigt. Reparationen kostade ca
8.000:-. När redaktionen märkte att
tidningen inte skulle kunna komma ut
före semestrarna, beslöt vi att ge ut
ett dubbelnummer med extra många
sidor istället. Under tiden som datorn

befann sig på reparation, kom det in
en massa nytt till redaktionen, det
talade också för ett utökat sidantal.
En annan sak som har kommit på
efterkälken, är införandet av nya
medlemmar. Ni har också gått och
väntat på någon reaktion från Er nya
förening. Nu har Ni äntligen fått den.
Jag hoppas att Ni inte har misströstat
under den långa väntetiden.

Har Du betalat medlemsavgiften?

Inbetalningskort medföljer tidningen, om Du inte har betalt för 1990.